TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE HİKÂYE (1940-1960)

Toplumcu Gerçekçilik

Toplumcu gerçekçilik (sosyal realizm), toplumcu dünya görüşü üzerine temellendirilmiş bir edebiyat akımıdır. Bu akım, toplumu sosyal sınıflar arasında gerçekleşen çatışma alanı olarak değerlendirir. Amacı, söz konusu sınıfsal çatışmayı ve bu çatışmanın toplumda yol açtığı etkileri ve sorunları yansıtmanın yanında bu sorunlara toplumcu çizgide çözüm yolunu da göstermektir. Bu açıdan toplumcu gerçekçilik, toplum için sanat ilkesine bağlı olarak edebiyata eğitici bir işlev yükler. Rus edebiyatında Maksim Gorki, Mihail Şolohov; Amerikan edebiyatında Jack London, John Steinbeck (Con Ştaynbek) bu akımın başlıca temsilcileridir.

Türk edebiyatında toplumcu gerçekçi anlayışla eser veren sanatçılar eserlerinde köy yaşamındaki sorunları, toprak kavgalarını, ağa-köylü çatışmasını; köyden kente göçün neden olduğu sorunları; büyük kentlerde yaşayan işçilerin, emekçilerin yaşam mücadelelerini ele aldılar. Nazım Hikmet, Ercüment Behzat Lav, Sadri Ertem, Sabahattin Ali, Reşat Enis Aygen, Kemal Tahir, Orhan Kemal, Fakir Baykurt, Kemal Bilbaşar, Samim Kocagöz toplumcu gerçekçiliğin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileridir.

Metin İncelemesi (Koca Öküzün Ölümü)

OLAY ÖRGÜSÜ:

- Yusuf'un ılgınları aralaması ve gördüğü şey karşısında donup kalması
- Yusuf'un günlerdir aradığı koca öküzü, ölmüş hâlde bataklıkta bulması
- Yusuf'un kendi yaşantısıyla koca öküzün yaşantısı arasında özdeşlik kurması
- Yusuf ve oğlunun koca öküzü nehrin sularına doğru itmesi
- Yusuf ve oğlunun bataklıktan ormana yürümesi

ZAMAN: Sıcak bir mayıs günü
MEKÂN: Bataklık, nehir
KAHRAMANLAR: Koca öküz, Yusuf ve Yusuf'un oğlu

DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ:

Öyküleyici ve betimleyici anlatım kullanılmıştır. Diyalog, gösterme, anlatma gibi anlatım teknikleri kullanılmıştır. Dil sadedir. Akıcı bir anlatım vardır. Üçüncü kişi anlatıcı vardır.

Hâkim bakış açısı kullanılmıştır.

SAMİM KOCAGÖZ (1916-1993)

Samim Kocagöz, Sadri Ertem ve Sabahattin Ali çizgisinde toplumcu gerçekçi anlayışı sürdüren eserler verdi. Konularını yaşadığı ve yakından tanıdığı Ege Bölgesi'nden, bu bölgenin köy

Sadri Ertem

ve ilçelerinde yaşayan insanların yaşamından aldı. Sanatçı; eserlerinde tarım işçilerinin ve toprak köylülerinin sorunlarını, makineleşme sonucunda bu insanların işsiz kalması olgusunu sınıfsal çatışma temelinde yansıttı. İnsanın insanla ve tabiatla ilişkilerini gerçekçi gözlemlerle ve yalın bir dille anlattı. Telli Kavak, Sığınak, Cihan Şoförü, Ahmet'in Kuzuları, Yolun Üstündeki Kaya, Yağmurdaki Kız, Gecenin Soluğu (hikâye); Bir Şehrin İki Kapısı, On Binlerin Dönüşü,Kalpaklılar, Doludizgin, Bir Çift Öküz (roman) yazarın başlıca eserleridir.

SORULAR

Soru 1

Sadri Ertem ve Sabahattin Ali çizgisinde toplumcu gerçekçi anlayışı sürdüren eserler verdi. Konularını yaşadığı ve yakından tanıdığı Ege Bölgesi'nden, bu bölgenin köy ve ilçelerinde yaşayan insanların yaşamından aldı. Sanatçı; eserlerinde tarım işçilerinin ve toprak köylülerinin sorunlarını, makineleşme sonucunda bu insanların işsiz kalması olgusunu sınıfsal çatışma temelinde yansıttı. İnsanın insanla ve tabiatla ilişkilerini gerçekçi gözlemlerle ve yalın bir dille anlattı. Telli Kavak, Sığınak, Cihan Şoförü, Ahmet'in Kuzuları, Yolun Üstündeki Kaya, Yağmurdaki Kız, Gecenin Soluğu (hikâye); Bir Şehrin İki Kapısı, On Binlerin Dönüşü, Kalpaklılar, Doludizgin, Bir Çift Öküz (roman) yazarın başlıca eserleridir.

Bu parçada tanıtılan yazar aşağıdakilerden hangisidir?

A) Tarık Buğra
B) Samim Kocagöz
C) Orhan Kemal
D) Kemal Tahir
E) Fakir Baykurt

Cevap: B

Soru 2

Aşağıdakilerden hangisi toplumcu gerçekçi yazarların eserlerine konu <u>olmamıştır</u>?

A)Toprak kavgaları
B)Köyden kente göç
C)Köy yaşamındaki sorunlar
D)Karamsar, bunalımlı birey
E)Ağa-köylü çatışması

Cevap: D

Soru 3

Aşağıdakilerden hangisi toplumcu gerçekçi hikâyenin temsilcilerinden <u>değildir</u>?

A) Sadri Ertem
B) Kemal Tahir
C) Oğuz Atay
D) Kemal Bilbaşar
E) Orhan Kemal

Cevap: C